

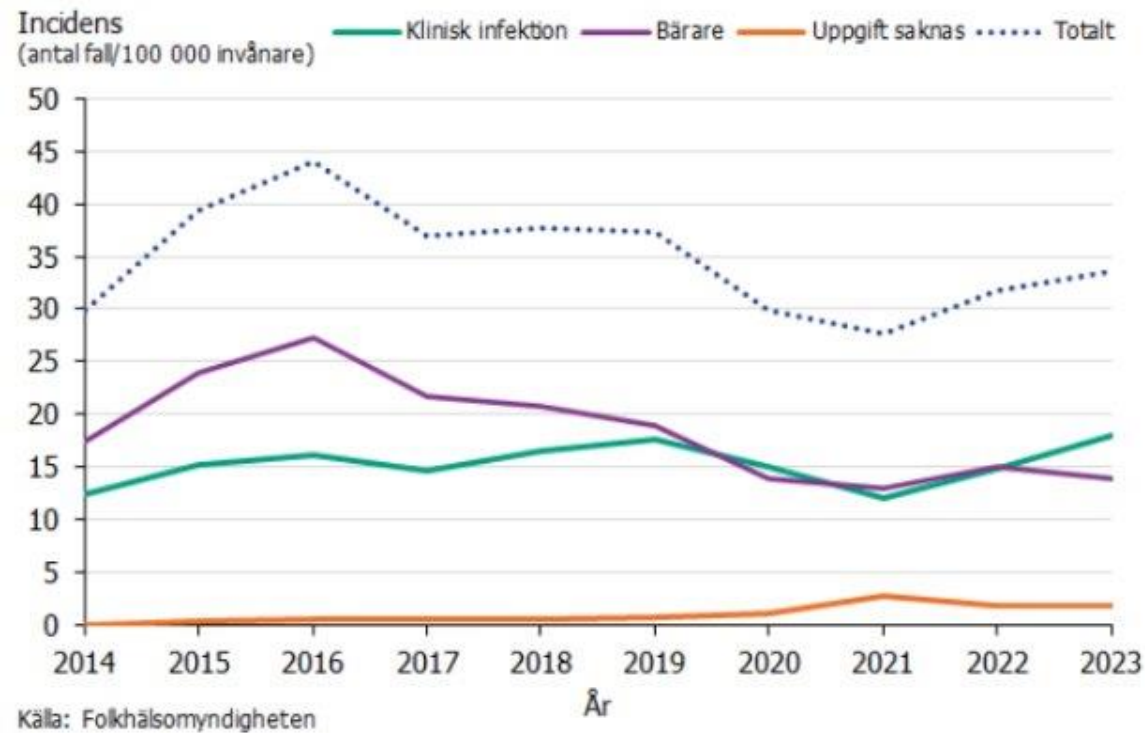
A photograph of two baskets filled with chanterelles (Crepinus) mushrooms. The baskets are placed on a forest floor covered with fallen leaves and pine needles. The basket in the foreground is round and made of light-colored wicker, while the one in the background is rectangular and made of darker wood. The text "Aktuellt smittskydd" is overlaid in white on the image.

Aktuellt smittskydd

Smittskyddsdagen 2024

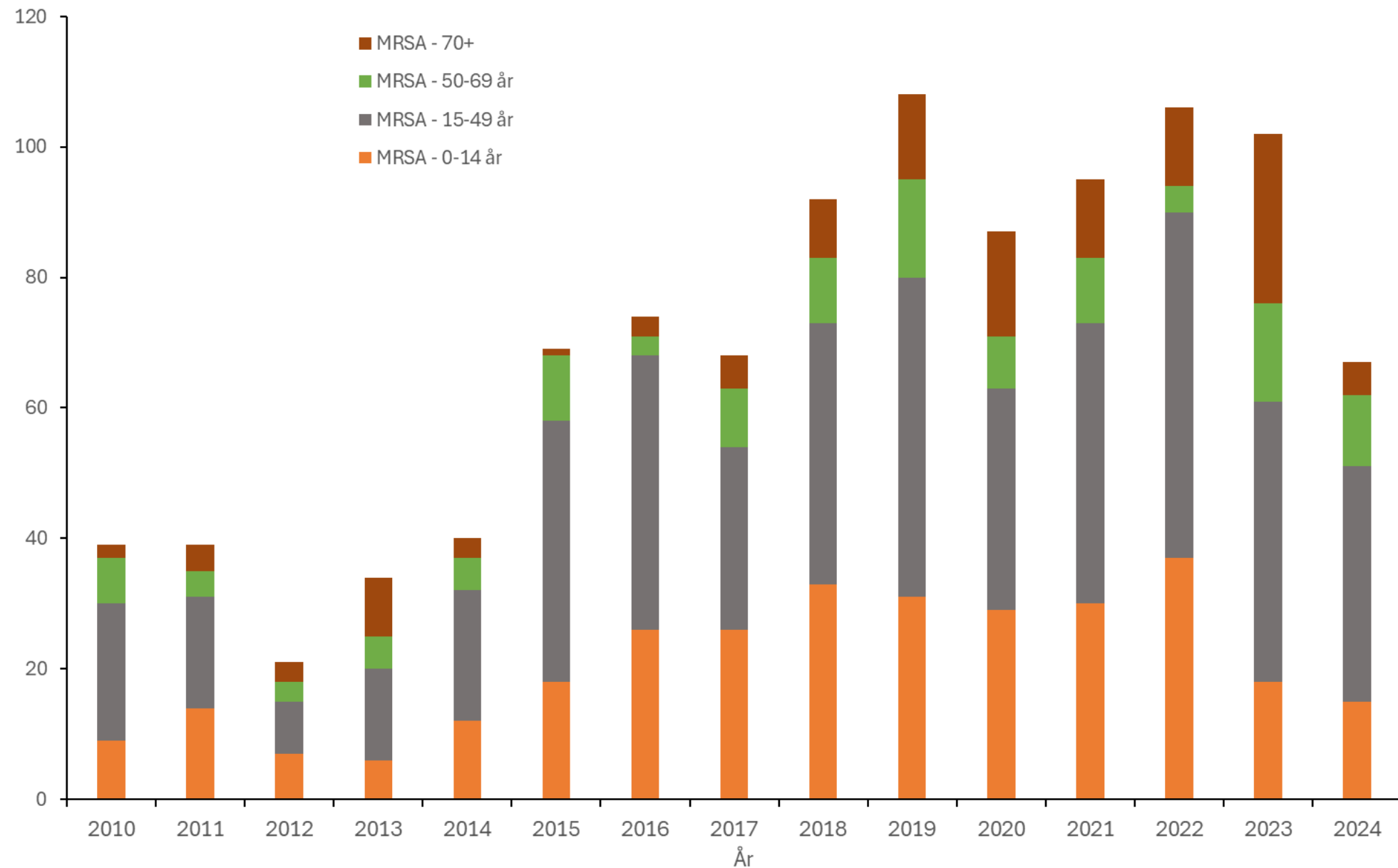
MRSA i Sverige

Figur 1. Incidensen av MRSA uppdelat på typ av infektion under åren 2014–2023.

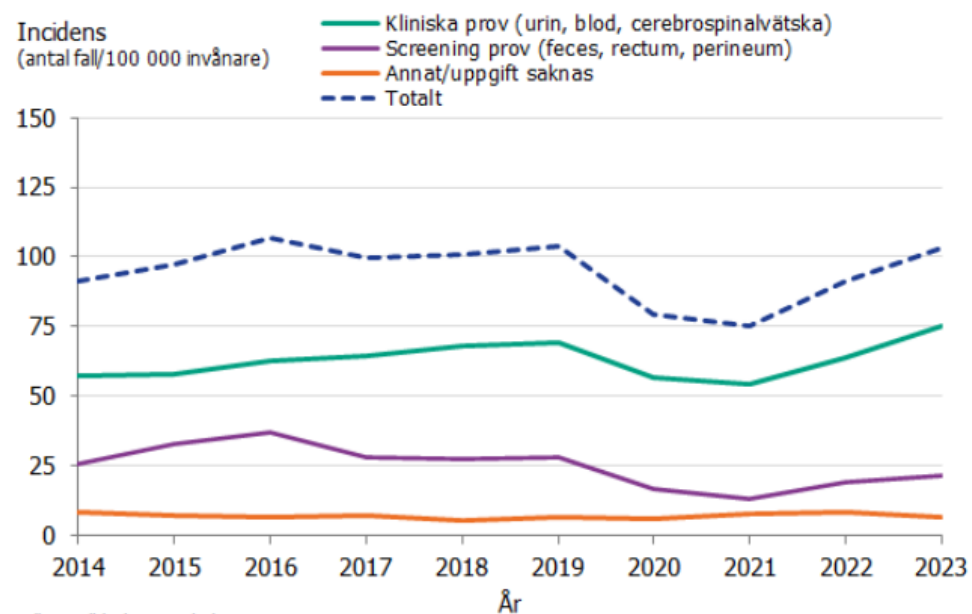
MRSA i Västerbotten

Antal fall

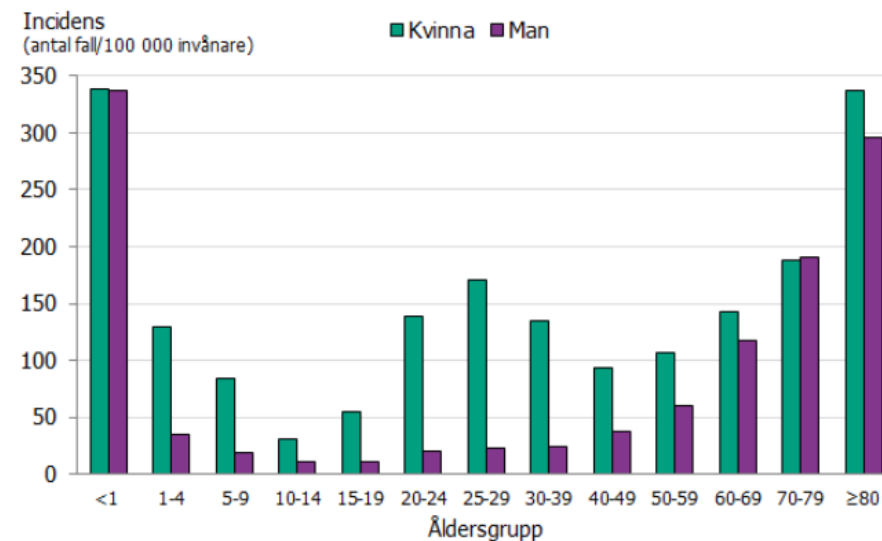
ESBL-producerande tarmbakterier (Sverige)

Figur 1. Incidensen av ESBL-producerande Enterobacterales per typ av prov samt totalt under åren 2014–2023.

Källa: Folkhälsomyndigheten

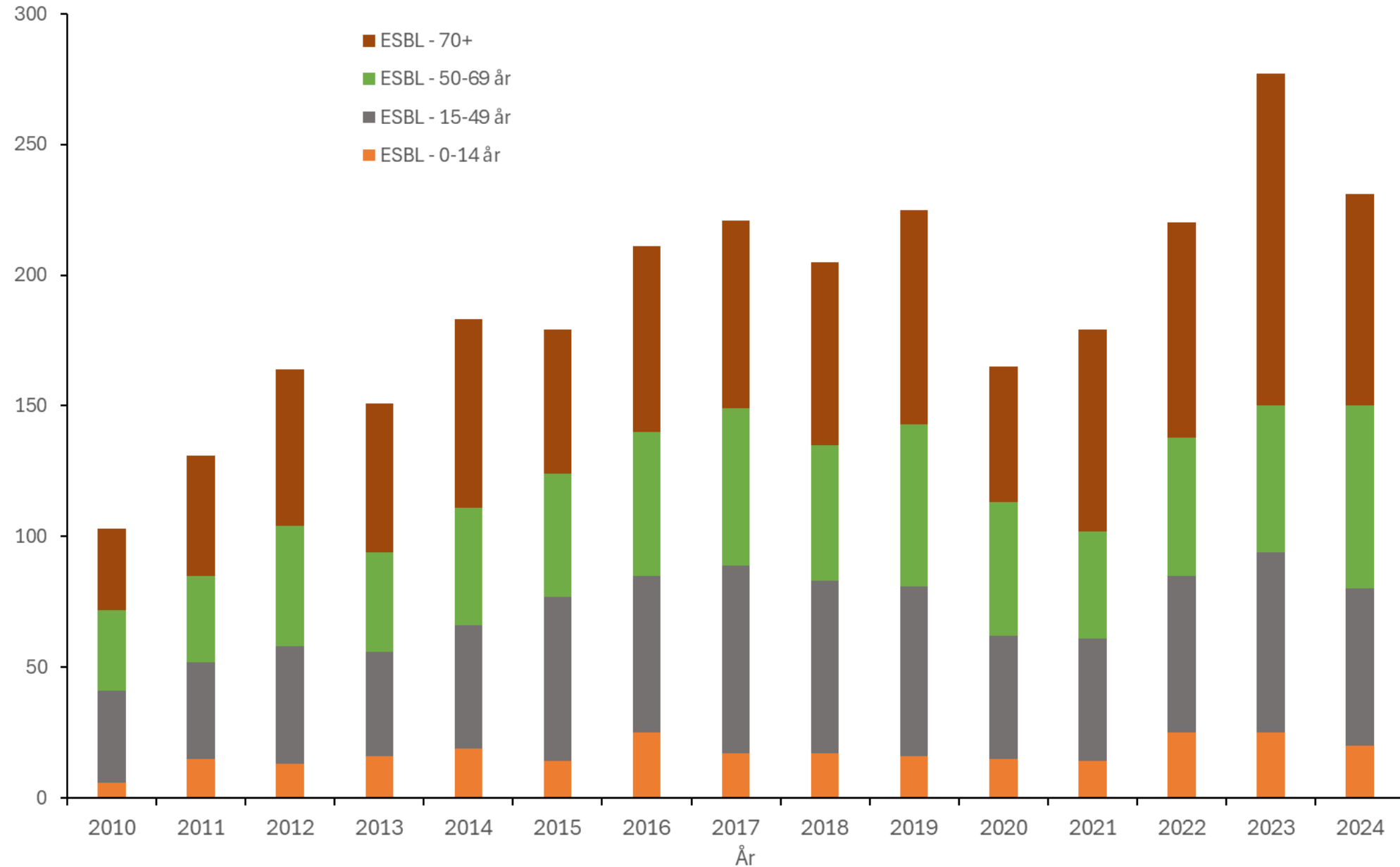
Figur 2. Incidensen av ESBL-producerande Enterobacterales per kön och ålder under 2023.

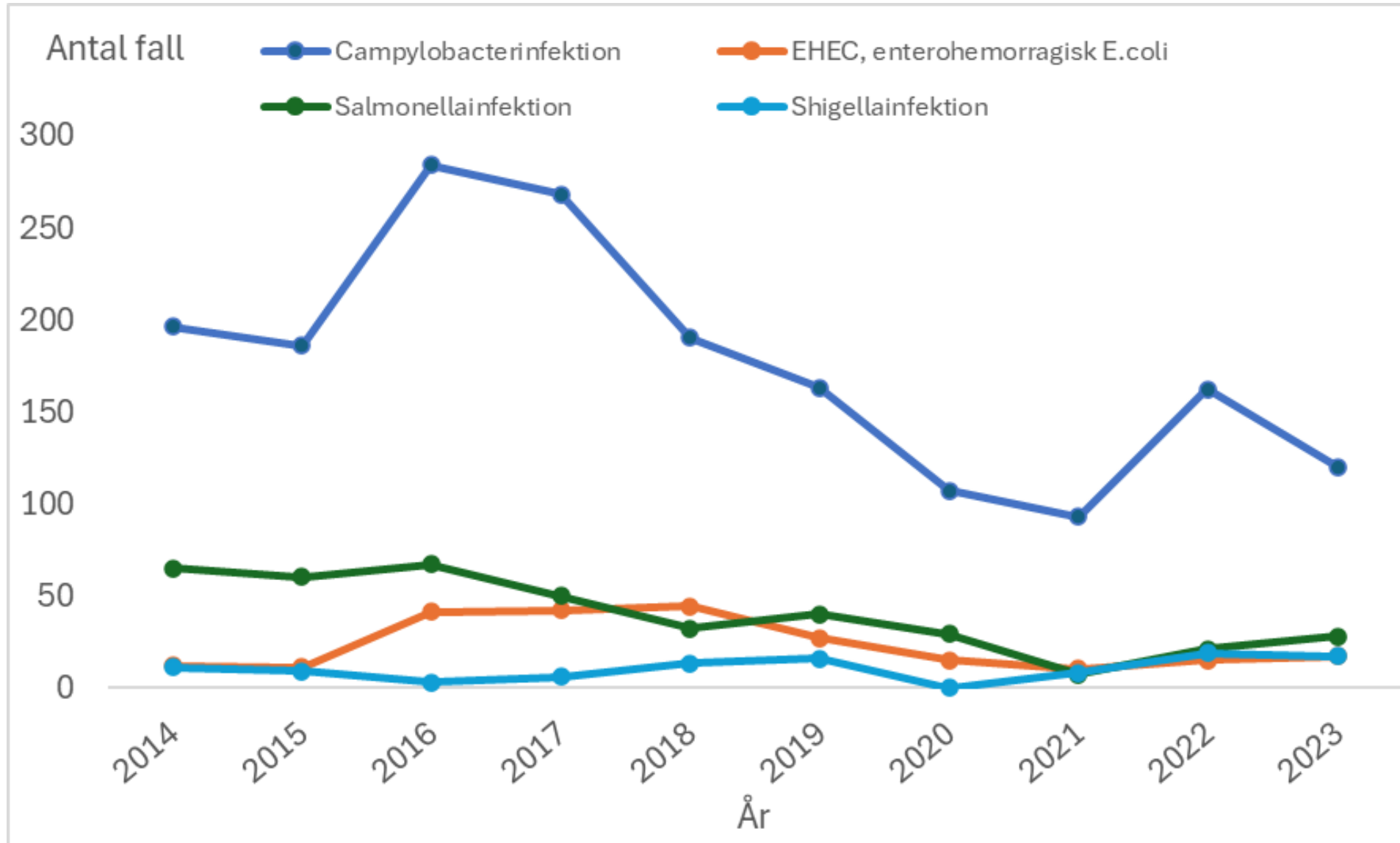
Källa: Folkhälsomyndigheten

ESBL i Västerbotten

Antal fall

Bakteriella tarmsmittor

Tarmsmittor

Kom ihåg

- Reseanamnes
- Närkontakter med samma symtom
- Provtagning
 - Tarmpatogena virus + bakterier + ev parasiter
- Hygienråd [Smittskyddsblad-Smittskyddsläkarföreningen](#)
- Vid diagnos
 - Ansvarig läkare meddelar patient om diagnos
 - Ge förhållningsregler enligt smittskyddsblad för den diagnos det gäller
 - Smittskydd utför smittspårning
 - HC ansvarar för eventuella kontrollprover och det medicinska

Hygienråd vid tarmsmitta, patientinformation

Du har eller kan ha blivit smittad av en bakterie, ett virus eller en annan mikroorganism som kan spridas till andra människor. För att förhindra smitta till andra bör du följa nedanstående hygienråd:

- **Tvätta händerna ordentligt efter toalettbesök, innan du hanterar livsmedel och före måltid.** Använd flytande tvål och egen handduk eller engångshandduk.
- **Håll toalettstol och tvättställ rena.** Du kan också smittrena (desinfektera) händer och ytor genom att använda alkoholbaserat desinfektionsmedel som kan köpas receptfritt på apotek.
- Om det är möjligt bör du använda **egen toalett** medan diarréerna/kräkningarna pågår.
- **Har du blöjbarn** med tarmsmitta, paketera använd blöja i plastpåse, som slängs med vanliga sopor. **Tvätta händerna** noga efter blöjbyte. **Rengör skötbordet** efter användning. Använd då gärna även desinfektionsmedel (se ovan).
- **Bada inte i pool/bassäng** förrän du är helt symptomfri.
- **Nedsnutsad tvätt** tvättas i maskin

Vid tarmsmitta är det stor risk för smittspridning om mat blir förorenad. Undvik därför att hantera mat som ska ätas av andra. Om du ändå måste göra det – var extra noga med att tvätta händerna innan du tar i matvarorna.

Stanna hemma från förskola, skola eller arbete när du har symtom som diarré och/eller kräkningar och minst 24 timmar efter att du tillfrisknat. Detta är särskilt viktigt om du yrkesmässigt:

- bereder eller hanterar oförpackade livsmedel
- vårdar spädbarn eller patienter med kraftigt nedsatt immunförsvar

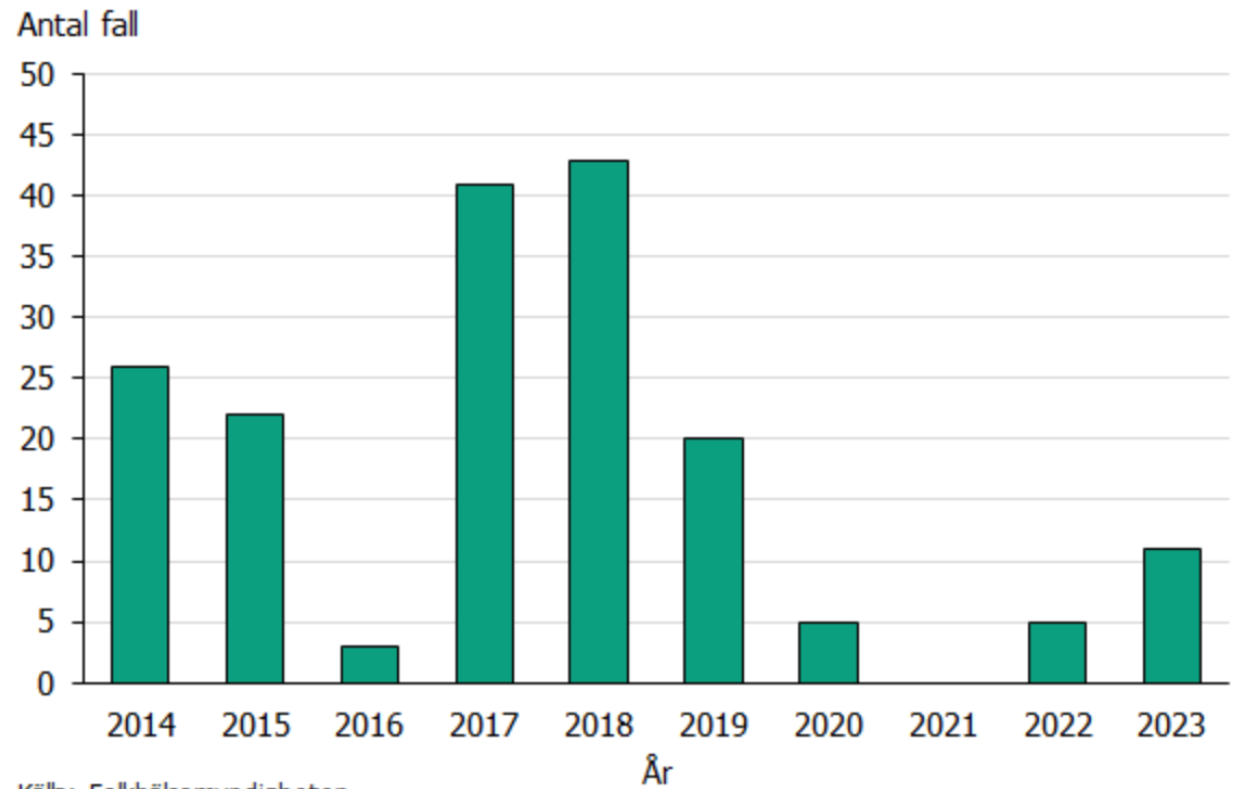
I vissa situationer kan det vara nödvändigt att stanna hemma längre än 24 timmar efter tillfrisknandet (kan t ex gälla barn på förskola i samband med virusorsakad magsjuka).

Om du yrkesmässigt arbetar med livsmedel är du enligt livsmedelslagstiftningen skyldig att omedelbart informera din arbetsgivare om du drabbats av magsjuka.

Mässling

- Fall 2024 – 37st

Figur 1. Antalet rapporterade fall av mässling per år under åren 2014–2023.

Källa: Folkhälsomyndigheten

Mässling, vårdhygien

Vid misstanke om mässling som uppkommer på avdelning/mottagning/öppenvård

Ett fall av mässling som upptäcks när patienten redan finns i allmänna vårdlokaler innebär ofta ett stort antal exponerade.

- Flytta patienten till ett enkelrum med stängd dörr. Finns det rum som är anpassat för luftburen smitta med direktingång utifrån ska det användas i första hand.
- Kontakta sedan infektionsjour för överenskommelse om handläggning.
- Smittspårning blir ofta nödvändig utgående från alla de personer som kan ha exponerats. Samråd snarast med Smittskydd och Vårdhygien. Se mer under rubriken Smittspårning.

- **Reseanamnes** – hos patient eller omgivning
- Genomgången sjukdom?
- Vaccinerad?
- Vaccination/immungolbulin till mottagliga

OBS gravida och immunsupprimerade

- 2 timmar/30 minuter

Mest smittsamma

Mässling, vårdhygien

Personalrutiner

- Oavsett vaccination- eller immunitetsstatus gäller **basala hygienrutiner, visir och andningsskydd (FFP3)**. Skyddet ska sluta tätt över kinder, haka och näsa för att skydda effektivt och är alltid engångs. Skägg kan medföra risk för läckage.
- Varje verksamhet ansvarar för att bedöma risken att exponeras för mässling inom den egna verksamheten samt att erbjuda mässlingsvaccination.
- Vårdpersonal som omhändertar patient med misstänkt eller känd mässling **ska vara immun mot mässling genom genomgången sjukdom eller ha erhållit två doser vaccin (MPR)**.
- Som en extra säkerhetsåtgärd rekommenderas immunitetsprövning av all personal som har vårdat och/eller blivit exponerad av en patient med smittsam mässling, eftersom det ofta råder osäkerhet om genomgången mässling eller fullständigt svar på vaccination. Immunitetsprövningen bör utföras så snart mässling konstaterats hos patienten.
- **Gravid personal eller personal som står på immunosupprimerande behandling ska inte delta i patientens vård.**

Zikavirus

- Flavivirus som huvudsakligen sprids med myggor. Kan även smitta vid sexuell kontakt.
- Inkubationstid cirka 3-12 dagar
- Mild febersjukdom, ögoninflammation, hudutslag och ibland ledvärk. Kan även ge generell muskelvärk och huvudvärk.
- Vanligtvis en ganska lindrig infektion. Kräver sällan sjukhusvård.
- Specifik behandling saknas.
- Viruset har spridning i tropiska delar av Afrika, Asien och Oceanien samt Central- och Sydamerika.

Zikavirus och gravida

- Kan i sällsynta fall kan leda till allvarliga neurologiska komplikationer ex mikrocefali och andra missbildningar hos foster samt vuxna fall med Guillain-Barrés syndrom (GBS).
- På grund av risken för komplikationer för fostret, är det viktigt att gravida är medvetna om att det finns en risk att smittas av zikavirusinfektion vid resor till tropiska delar av världen.
- Om gravida, eller någon som önskar bli gravid, väljer att resa till ett tropiskt land är det viktigt att skydda sig mot myggstick och mot sexuell smitta under hela graviditeten. Viruset kan överleva länge i sädesvätska och många som infekteras får endast milda symtom och är kanske därför inte är medvetna om infektionen.
- WHO rekommenderar därför även att den som önskar bli gravid avvaktar med att försöka bli det i tre månader efter egen eller partners vistelse i områden där zika förekommer.

Bakgrund

- Upptäcktes 1967 i Marburg då labarbetare insjuknade
 - Import av apor från Uganda
- Totalt cirka 600 fall sedan dess
- Fåtal importfall har förekommit
- Tanzania 2023
- Ekvatorialguinea 2022
- Nu 27 september första rapport från Rwanda

Marburgviruset

- RNA-virus som tillhör familjen filoviridae som orsakar **blödarfeber**. Ebolaviruset tillhör samma familj av virus.
- Värden för marburg är **fladdermöss (fruit bats)**. Transmission till människa är sällsynt, men när det sker kan det orsaka utbrott. Person till person smitta sker efter direkt kontakt med kroppsvätskor från en sjuk person.
- Inkubationstiden varierar mellan 2-21 dagar (**5-10 dagar** vanligast) och de första symtomen är hög feber, kraftig huvudvärk, trötthet och muskelvärk. Efter några dagar tillkommer vattniga diarréer, illamående, buksmärtor och kräkningar. Efter 5-7 dagars sjukdom tillkommer blödningar. **Dödligheten** i tidigare utbrott har varit mellan **24-88 %**. Dödligheten minskar betydligt med god vård och understödande behandling.
- [Regeringen klassade marburg som samhällsfarlig den 4 oktober](#) efter [hemställan från FoHM](#) den 3 oktober. Detta medför att beredskapen stärks och smittskyddsåtgärder kan vidtas vid eventuella importfall (misstänkta eller konstaterade).

Reserekommendationer gällande Marburg

- Följ Utrikesdepartementets rekommendationer inför resa till eller vistelse i Rwanda. Mer information på Sweden Abroads webbplats.
- Ta reda på om det pågår en smittspridning av marburgvirus i de delar av landet som du ska resa till. Mer information finns på till exempel CDC:s webbplats.
- Följ de lokala myndigheternas rekommendationer.
- Undvik att besöka sjukvården i delar av landet som drabbats av marburgvirus för icke akuta eller icke medicinska skäl. Folkhälsomyndigheten bedömer att det finns en påtaglig ökad risk för smitta vid besök, vård eller arbete inom vården i Rwanda, främst på de drabbade sjukhusen. Det går inte heller att utesluta risk för smitta på andra sjukhus och vårdinrättningar.
- Undvik kontakt med personer som har symtom på sjukdomen marburg (feber, kräkningar, diarréer och blödningar). Undvik även sängkläder, svepningar vid begravningar och likande som kan ha kommit i kontakt med kroppsvätskor.
- Undvik särskilt kontakt med fladdermöss av typen fruit bats och deras spillning liksom nära kontakt med andra vilda djur. Undvik även att tillaga och äta så kallad bushmeat

Övrigt

- Viktigt att smittspårning gjorts innan klinisk anmälan, dvs anmälan i Sminet, görs. 3 kap 4§ Smittskyddslagen 2004:168

Smittspårning

4 § Om en behandlande läkare konstaterar eller misstänker att en undersökt patient har smittats av en allmänfarlig sjukdom eller en annan smittspårningspliktig sjukdom, skall läkaren eller annan hälso- och sjukvårdspersonal med särskild kompetens för uppgiften försöka få upplysningar från patienten om vem eller vad som kan ha överfört smittan och om andra personer som kan ha smittats. Den enskilde patienten är skyldig att lämna de upplysningar som han eller hon förmår lämna.

Om den som enligt första stycket ansvarar för smittspårning på grund av uppgifter från patienten misstänker att andra personer kan ha smittats skall han eller hon se till att dessa underrättas om att de kan ha smittats av sjukdomen och uppmanas att uppsöka läkare.

- Glöm inte patientens telefonnummer i journalen
- Påminn gärna nya läkare om smittspårningsrutin för STI i Västerbotten.

Kom ihåg

Vid diagnos av allmänfarlig sjukdom

- Ansvarig läkare informerar patient
- Ansvarig läkare ger förhållningsregler enligt [Smittskyddsblad-Smittskyddsläkarföreningen](#), för respektive diagnos
- Kostnadsfrihet för allmänfarliga sjukdomar
- I vissa fall remittera patient till Infektionsmottagningen (MRSA, hiv, tbc, hepatit b och c)
- Smittspårning för smittspårningspliktig sjukdom utförs i de flesta fall av ansvarig läkare
- Gör klinisk anmälan i Sminet

3 kap. Utredning av sjukdomsfall

Läkarundersökning

1 § Den som vet eller har anledning att misstänka att han eller hon bär på en allmänfarlig sjukdom eller en annan smittspårningspliktig sjukdom är skyldig att utan dröjsmål söka läkare och låta läkaren göra de undersökningar och ta de prover som behövs för att konstatera om smittsamhet föreligger. En läkare som misstänker att en patient bär på en sådan sjukdom skall skyndsamt undersöka patienten och ta de prover som behövs.

7 kap. Ersättning

1 § Läkemedel som har förskrivits mot en allmänfarlig sjukdom och som förskrivaren bedömer minska risken för smittspridning är kostnadsfria för patienten. Detsamma gäller läkemedel som de förskrivna läkemedlen har bytts ut mot enligt 21 b § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

Lag (2018:1239).

2 § Undersökning, vård och behandling som läkaren bedömer minska risken för smittspridning och som ges inom regionens hälso- och sjukvård eller av en läkare som får ersättning enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning eller enligt vårdavtal med regionen är kostnadsfri för patienten om det är fråga om en allmänfarlig sjukdom. *Lag (2019:915).*